

PINGA A PINGA, PENSA EN VERDE

C.E.I.P. Alfonso D. Rodríguez Castelao (Navia - Vigo)

Curso 2018 - 2019

1. INTRODUCCIÓN

O 15 de outubro de 2018 cumpríase o primeiro aniversario do comezo da vaga de lumes que asolou a cidade de Vigo. Este feito permanece na memoria do noso alumnado como un dos intres máis tráxicos das súas curtas vidas, xa que ó fume e ás lapas que ennegreceron a noite sumouse a defensa heroica das zonas verdes (algunhas de gran valor ecolóxico) que rodean a nosa escola por parte das súas familias.

Esa noite tremenda agromou a necesidade de concienciarse sobre a defensa do medio ambiente entre unha morea de mestras bibliotecarias de distintas escolas da nosa cidade que durante o curso 2017 - 2018 reuníronse para programar un acto escolar conxunto no que pór en valor os nosos bosques. Así xurdiu a iniciativa **Educando no monte**.

Ese acto conxunto pode ser considerado o comezo do noso **Proxecto Documental Integrado** deste curso: *Pinga a pinga, pensa en verde*. Un proxecto que pretendeu inocular a vacina da esperanza nun mundo máis natural a partir dun fío condutor que entrelazou os bosques, ríos e mares actuais e os de épocas pretéritas, os seus habitantes reais e os que poboan o imaxinario da nosa tradición oral.

Quixemos que este fora un **proxecto da Comunidade educativa**. Por iso participou na totalidade do alumnado e profesorado do centro. As familias tiveron tamén o seu espazo, con actividades especialmente deseñadas para elas.

Asimesmo, os **diferentes niveis, equipos** (EDNL, Actividades Extraescolares, Convivencia) e **departamentos** (Lingua Inglesa, Educación Musical, Educación Física) contribuíron ó proxecto con distintas propostas e coa planificación de diversos contidos curriculares vencellados ó mesmo, según detallaremos no punto 2 desta memoria.

Obxectivos do PDI:

1. Mellorar a competencia lingüística do noso alumnado.
2. Potenciar o tratamento e o uso da información.
3. Pór en valor a noso entorno natural.
4. Fomentar a colaboración entre todos os membros da Comunidade Educativa.

Liñas de actuación

- Ler
- Escribir
- Xogar
- Pensar
- Crear
- Investigar
- Informarse
- Compartir coas familias

Con estes obxectivos e liñas de actuación, o PDI permitiunos traballar as seguintes

competencias clave:

- **Competencia lingüística:** lectura e escritura de textos de distinta tipoloxía; fomento da lingua oral; comunicación audiovisual.
- **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía:** estudo da enerxía hidroeléctrica.
- **Competencia dixital:** a Internet como fonte de información; uso de imaxes e arquivos de audio libres de dereitos; manexo de aplicacións para a difusión de tarefas.
- **Aprender a aprender:** busca, transformación e comunicación da información.
- **Competencias sociais e cívicas:** coñecemento do entorno natural próximo, así como da flora e fauna máis salientable; colaboración para o traballo en grupo; respecto e defensa da natureza.
- **Sentido da iniciativa e espírito emprendedor:** autonomía e esforzo á hora de abordar as diversas tarefas; desenvolvemento do espírito crítico e da responsabilidade.
- **Conciencia e expresións culturais:** manifestacións culturais recollidas na tradición oral; concienciación acerca da conservación do patrimonio natural; participación en obras artísticas colectivas.

O PDI desenvólvese **ó longo de todo o curso 2018 - 2019**, tal e como se detalla no punto 3 desta memoria.

2. OBXECTO E TEMÁTICA DE INVESTIGACIÓN PROPOSTOS

O punto de partida de *Pinga a pinga, pensa en verde* foi a **Reforestación do Monte da Sobreira e o Abrazo ó Monte dos Pozos**. A partir deste intre abriuse un amplo abano de posibilidades que nos permitiu obter unha **visión moi ampla sobre a necesidade de preservar os nosos bosques e as nosas augas**.

Así, os diferentes grupos e departamentos centráronse nestes **aspectos**:

- **Educación Infantil 3 anos:** Os dinosaurios
- **Educación Infantil 4 anos:** Seres mitolóxicos dos bosques galegos
- **Educación Infantil 5 anos:** Árbores e plantas de Galicia
- **1º curso de Primaria:** Paseando polo bosque
- **3º curso de Primaria:** Animais acuáticos
- **4º curso de Primaria:** Terras e mares de Vigo
- **5º curso de Primaria:** O poder das pingas
- **6º curso de Primaria:** Pinga a pinga, compoñendo en verde
- **Departamento de Inglés (5º de Primaria):** Environment Care
- **Departamento de Educación Física (6º de Primaria):** Actividades na natureza
- **Aula de Música (6º curso de Primaria):** Interpretación de I Like the flowers
- **Aula de Música (6º curso de Primaria):** Musicando a Rosalí

De xeito transversal, estas temáticas de investigación complementáronse con actividades puntuais que vencellamos coas distintas celebracións anuais.

3. BREVE DESCRICIÓN DO PROCESO DE DESEÑO E ELABORACIÓN DA PROPOSTA

Á vista do traballo desenvolvido ó longo do curso, poderíamos dicir que ***Pinga a pinga, pensa en verde*** tivo **tres fases**:

3.1. Motivación (Xuño a Outubro de 2018)

Data	Actividade	Destinatarios	Finalidade
Xuño	Actividades motivacionais: Concurso de logotipos: Educando no monte	Alumnado e Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Creación dun logo que representase a todos os centros participantes na actividade Educando no monte.
Setembro	Charla: Presentación do PDI	Profesorado	<ul style="list-style-type: none"> • Concienciar ó profesorado sobre a incidencia curricular do traballo ALFIN. • Promover a participación do profesorado con propostas e suxestións de colaboración para os distintos equipos.
Setembro	Vídeo: Presentación do Plan Anual de Lectura	Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Dar a coñecer os obxectivos e finalidades do PDI
Outubro	Obradoiro de camisetas	Alumnado Profesorado	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolver a creatividade • Crear un símbolo común de identidade para os participantes no acto Educando no Monte.
Outubro	Participación no agasallo colaborativo	Alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Agradecer a colaboración da Comunidade de Montes de Valadares no acto Educando no Monte.
Outubro	Canción: Ven comigo	Alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Aprender unha canción que sirva como himno para o acto Educando no Monte.
Outubro	Preparamos a cápsula do tempo	Alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Asinamos os documentos que conformarán a cápsula do tempo enterrada baixo o monumento conmemorativo do acto Educando no Monte.
Outubro	Redactamos o Manifesto	Alumnado de 5º de Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración do Manifesto que leremos no Abrazo ó Monte dos Pozos, durante o acto Educando no Monte.
19 de outubro	Sementeira e Abrazo ó Monte	Alumnado e Profesorado de Educación Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Lembrar a vaga de lumes do ano pasado. • Concienciar ó alumnado sobre a necesidade de preservar o medio ambiente. • Establecer canles de traballo e colaboración con outras escolas da nosa cidade.

3.2. Traballo coa información (Primeiro e Segundo Trimestres)

24 de outubro	Día das Bibliotecas Escolares	Profesorado Alumnado de Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Descubrimento do título do PDI, dun xeito lúdico e motivador • Achegamento ó concepto de Poesía • Reflexión sobre un fragmento do <i>Poema Sonámbulo</i>, de Federico García Lorca • Creación de nubes de palabras vencelladas co dito poema
31 de outubro: Samaín	Exposición de cabazas inspiradas no PDI	Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Dar a coñecer o tema do PDI • Fomentar a creatividade e a participación das familias
Novembro	Aniversario do afundimento do Prestige	Alumnado de Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibilización sobre a necesidade de protexer o medio ambiente • Coñecer a nosa historia recente a través da lectura de textos e imaxes
Novembro	Creamos o mural do PDI	Todo o alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Fomentar a creatividade e o traballo en equipo • Dar a coñecer o título do noso PDI • Sensibilizarse sobre a necesidade de coidar o medio ambiente
25 de novembro: Día Internacional contra o Maltrato	Bruxerías e meigallos da fala	Alumnado de Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Descubrir o uso sexista da linguaxe cando falamos de personaxes míticos dos bosques (bruxos, bruxas) • Coñecer a historia de María Soliña, acusada inxustamente de bruxa por seres muller • Reflexionar sobre o poema que Celso Emilio Ferreiro adica a María Soliña
Decembro	Celebremos o Nadal	Alumnado de 1º e 2º de Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Celebrar un Nadal inclusivo, compartíndoo cos nosos veciños de APAMP e Alento. • Traballar en equipo, colaborando na interpretación dunha obra de teatro ecolóxica.

Xaneiro	Mes da Paz	Familias Todo o alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Sementar e coidar as árbores do noso xardín. • Sensibilizarse sobre a necesidade de coidar o medio ambiente, a través da lectura de cancións, imaxes, textos discontinuos, ou vídeos.
Febrero	Practica a foto-denuncia!	Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Sensibilizarse ante o maltrato que a Natureza recibe por parte do ser humano.
Marzo	Semana da Prensa	Todo o alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Analizar a estrutura dunha nova. • Diferenciar a linguaxe da prensa escrita da empregada no formato audiovisual. • Ler novas de temática ecolóxica acaecidas durante o curso. • Crear un informativo ecolóxico en formato audiovisual coa participación de todo o alumnado do centro.
8 de marzo: Día da Muller Traballadora	Mulleres que pensan en verde	Alumnado de Primaria	<ul style="list-style-type: none"> • Encontros con mulleres que desenvolven actividades de defensa do medio ambiente en ámbitos tradicionalmente masculinos.
21 de marzo: Día da Poesía	Concurso de Poesía	Todo o alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura de poemas seleccionados relacionados co medio ambiente. • Potenciar a creatividade e o traballo en grupo. • Traballar a dicción e fomentar a interpretación de textos poéticos.
Abril	Menos bolsas, máis vida	Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Promocionar esta actividade da Consellería de Medio Ambiente entre as familias, a través do blog do EDNL.
Abril	Poesía na Natureza	Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Actividade fotográfica para descubrir e reflexionar acerca da beleza que agacha a Natureza.
17 de maio: Día das Letras Galegas	Revista Escolar As nosas cousas - nº 15	Todo o alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Cada aula elaborou un artigo sobre o tema de investigación correspondente.
Maio	ReciclARTE	Familias	<ul style="list-style-type: none"> • Exposición de arte con material de refugallo promovida pola Comisión de Convivencia entre as familias do alumnado.

3.3. Comunicación da información (Terceiro Trimestre)

Os **resultados das investigacións**, segundo o nivel, plasmáronse **en distintos formatos**: herbarios, murais, lapbooks, textos manuscritos, textos dixitais, infografías... Estes materiais serviron de base para a actividade máis enriquecedora: o intercambio de coñecementos que se produxo durante o terceiro trimestre entre as distintas aulas, grazas ás **exposicións orais dos temas investigados**.

4. DOCUMENTACIÓN ELABORADA

4.1. Para o profesorado:

- Charla - Presentación: [O PDI, explicado ó profesorado](#)
- Post - Titorial: [Aprender a investigar](#):
 - Investigando nos documentos impresos
 - Como elaborar un traballo escrito
 - Aprendendo a empregar imaxes
 - Preparando a nosa exposición oral
- Post - Titorial: [Aprende a citar unha bibliografía](#)
- Post - Titorial: [Aprende a sementar landras](#) (colaboración do C.E.I.P. Escultor Acuña)
- Proposta de traballo para o Día Internacional contra o Maltrato: [Bruxerías e Meigallos da fala](#).
 - 1º, 2º e 3º de Primaria: *De bruxas e madrastras*
 - 4º, 5º e 6º de Primaria: *Bruxa eu?*
- Posts - Propostas de traballo para o Día da Paz:
 - [Por que chorará o sol?](#)
 - [S.O.S. na selva tropical](#)
 - [E S.O.S., tamén, no mar](#)
- Post - Proposta de traballo para a Semana da Prensa: [Castelao en verde](#)
- Post - Proposta de traballo para o Día da Poesía: [Concurso de recitado](#)

4.2. Para o alumnado:

- Deseño da actividade e materiais necesarios para desenvolver o [Día das Bibliotecas Escolares](#)
- Selección de lecturas para celebrar o aniversario do afundimento do Prestige:
 - [Nunca máis! A ollada da infancia](#)
 - 1º, 2º e 3º de Primaria: [Ler imaxes](#)
 - 4º, 5º e 6º de Primaria: [Ler imaxes](#)
- Deseño da actividade e materiais necesarios para desenvolver o [Día Internacional contra o Maltrato](#)
- Suxestións para a sensibilización co gallo do Día da Paz:
 - [Por que chora o sol?](#)
 - [Investigando na despensa](#)
 - [Propostas para salvar o mar](#)
- Escolma de novas ecolóxicas para a Semana da prensa: [Castelao en verde](#)
- [Musicando a Rosalía](#): Aula de Educación Musical - 6º curso de Primaria
- Post - Titorial: [Aprende a citar unha bibliografía](#)
- Post - Titorial: [Aprende a sementar landras](#) - Actividade colaborativa co alumnado do C.E.I.P. Escultor Acuña

5. TAREFAS MÁIS IMPORTANTES REALIZADAS POLO ALUMNADO

- [Decoramos as nosas camisetas](#) (Educación Primaria)
- [Elaboramos o mural do noso PDI](#)
- [Creamos nubes de palabras a partir dun poema](#) (1º, 3º e 6º curso de Primaria)
- [Un bosque colgante](#) (Educación Plástica - 1º de Primaria)
- [As follas animadas](#) (Educación Infantil 5 anos)
- [Herbario](#) (Educación Infantil 5 anos)
- [As nosas árbores xenealóxicas](#) (Educación Infantil 5 anos)
- [Froitas creativas](#) (1º e 2º cursos de Primaria)
- Cómics: [Debuxando cómic polo Día do Medio Ambiente](#) (Educación Plástica - 4º curso de Primaria)
- [Rap da reciclaxe](#) (1º curso de Primaria)
- [Un ramo de lirios](#) (Educación Plástica - 4º curso de Primaria)
- [Infografías sobre a enerxía](#) (5º curso de Primaria)
- [Os dinosaurios](#). Vídeo sobre o proxecto realizado ([Educación Infantil 3 anos A](#))
- [Máis dinosaurios](#). Vídeo sobre o traballo desenvolvido. (Educación Infantil 3 anos B)
- [Seres mitolóxicos dos bosques galegos](#). Exposición oral (Educación Infantil 4 anos A)
- [Dossier informativo sobre os seres mitolóxicos](#). (Educación Infantil 4 anos B)

- [Seres mitolóxicos](#). Exposición oral (Educación Infantil 4 anos B)
- [Árbores e plantas de Galicia](#). Exposición oral (Educación Infantil 5 anos)
- [Camiñando polo bosque](#). Busca de información (1º curso de Primaria)
- [Compartimos información cos nosos compañeiros](#) (1º curso de Primaria)
- [Animais acuáticos](#). Exposición oral (3º curso de Primaria)
- [Terras e mar de Vigo](#). Exposición oral (4º curso de Primaria)
- [O poder das pingas](#). Exposición oral (5º curso de Primaria)
- [Pinga a pinga, compoñendo en verde](#). Exposición oral (6º curso de Primaria)
- [Environmental care](#) (Lingua inglesa, 5º curso de Primaria)
- [Deportes que se practican na Natureza](#). Exposición. (Educación Física - 6º curso de Primaria)
- [Interpretemos un canon a dúas voces: I like the flowers](#). (Aula de Educación Musical - 6º curso de Primaria)
- Vídeo: MUSICANDO A ROSALÍA. [Se a vernos, Marica, nantronte viñeras](#) (Educación Musical - 6º curso de Primaria)
- Vídeo: MUSICANDO A ROSALÍA. [Cando a luniña aparece](#) (Educación Musical - 6º curso de Primaria)
- Vídeo: MUSICANDO A ROSALÍA. [Adiós, ríos, adiós fontes](#) (Educación Musical - 6º curso de Primaria)
- Vídeo: MUSICANDO A ROSALÍA. [Ora río, ora contento](#) (Educación Musical - 6º curso de Primaria)
- Vídeo: MUSICANDO A ROSALÍA. [Vaiite, noite, vai fuxindo](#) (Educación Musical - 6º curso de Primaria)
- Conto musical: [A máxica excursión da Maga Tomasa](#) (Aula de Educación Musical - 2º curso de Primaria)
- [Revista escolar "As nosas cousas - 15"](#): artigos das diversas aulas sobre o PDI

6. RECURSOS UTILIZADOS E FONTES CONSULTADAS PARA A INVESTIGACIÓN

6.1. Recursos persoais:

- Charlas:
 - [Charla sobre a reciclaxe](#) (2º e 5º cursos de Primaria)
 - [Charla sobre Economía circular](#) (5º e 6º cursos de Primaria)
 - [Con dúas científicas co CSIC](#) (5º e 6º cursos de Primaria)
 - [Con Carmela, falándonos dos bosques](#) (1º e 2º cursos de Primaria)
 - [Con Gema, falándonos do traballo invisible da muller no mar](#) (3º e 4º de Primaria)

- Familias participantes na actividade [Alfin en familia](#) (Educación Infantil 4 anos B)
- Encontros:
 - [Con Anxo Moure](#) (Día da Paz)
 - [Con Yolanda Castaño](#) (Educación Infantil 4 anos)
 - [Con Iago López](#) (Educación Infantil 5 anos)
 - [Con Ánxela Loureiro](#) (3º curso de Primaria)
 - [Con Teresa González Costa](#) (4º curso de Primaria)
 - [Con Héctor Cajaraville](#) (5º curso de Primaria)

6.2. Visitas e saídas:

- 19 de outubro de 2018: [Sementeira e abrazo ó Monte dos Pozos](#) (Educación Primaria)
- [Plantamos carballos no Monte da Sobreira](#) (Educación Infantil 4 anos B)
- [Visítounos o Dinoseito](#) (2º, 3º e 4º cursos de Primaria)
- [Saída á praia de Samil](#) (1º e 2º cursos de Primaria)

6.3. Aprender facendo:

- [Preservamos de pragas as árbores do xardín](#)
- [Obradoiro de prensa](#)
- [Obradoiro de froitas](#) (1º e 2º de Primaria)
- [Xincana dos sentidos](#) (Educación Infantil)
- [Sementamos](#) (Educación Infantil 5 anos)

Fontes consultadas:

- [Bibliografía](#) seleccionada na Biblioteca Escolar

- [Webgrafía](#) seleccionada polo Equipo de Biblioteca para os proxectos de 1º e 4º de Primaria
- [Documentación](#) recollida polas familias de 1º de Primaria
- [ALFIN en familia](#), na aula de Educación Infantil 4 anos B
- [Documentación](#) recollida polas familias de Educación Infantil 4 anos B
- [Documentación](#) recollida pola titora de 5º curso de Primaria

7. IMPLICACIÓN DA COMUNIDADE EDUCATIVA

A implicación da Comunidade Educativa pode calificarse de excepcional:

- O **Equipo Directivo** apoiou cada unha das propostas que formulamos ó longo do curso.
- **Todo o alumnado**, co seu profesorado titor á fronte, participou nas diversas actividades e investigou sobre o tema elixido.
- Os diversos **Equipos e Departamentos** (EDNL, Convivencia, Lingua Inglesa, Educación Física, Música) colaboraron co proxecto, e incorporaron contidos relacionados co mesmo nas súas [programacións](#).
- **A ANPA** apoiou de xeito entusiasta o proxecto, brindándonos a súa colaboración sempre que se requeriu. Ademais, co ánimo de facer do noso patio un entorno máis amigable e verde, están a traballar no deseño dun modelo de [Patio Vivo](#).
- As **familias** tiveron unha participación variada e intensa:
 - Investigando cos seus fillos e acudindo á escola para contar ós compañeiros o que tiñan aprendido.
 - Participando nas diversas propostas para as familias: *Exposición de Cabazas do Samáin; Práctica a foto-denuncia!; Poesía na Natureza, RecicLARTE, Menos bolsas, máis vida.*

- Confeccionando os disfraces para o Entroido.
- Participando como público nas distintas celebracións vencelladas co proxecto: Entroido, Letras Galegas.
- Acudindo á Exposición de traballos.

Queremos tamén salientar a relación cos centros educativos limítrofes, cos que mantemos unha estreita colaboración dende hai anos. De xeito especial, con **Alento e APAMP** (institucións adicadas ó dano cerebral) e cos oito centros educativos que participaron conosco na actividade **EDUCANDO NO MONTE**.

8. DIFUSIÓN DOS TRABALLOS ENTRE A COMUNIDADE EDUCATIVA

8.1. Blogs e páxinas web

O **blog da Biblioteca** ([Biblioteca da Maga Tomasa](#)) constituíu a principal canle de difusión das actividades relacionadas co PDI.

A este habería que engadirlle **outros lugares dixitais** que foron recollendo os distintos eventos e as actividades dos diversos grupos o departamentos:

- A [páxina web](#) do centro
- O blog da aula de 5º de Primaria: [MaiTAC](#)
- O blog do EDNL: [Dinamiza e Normaliza Castelao](#)
- O blog da aula de Educación Musical: [Máis cousas de Avelino](#)

Finalmente, creouse un **espazo web para albergar toda a información xerada polo PDI**: <https://sites.google.com/view/pinga-a-pinga-pensa-en-verde/home>

8.2. Revista escolar *As nosas cousas*

Cada curso, a revista inclúe un monográfico adicado á contribución de cada grupo - aula ó proxecto. O [número 15](#) céntrase no PDI *Pinga a pinga, pensa en verde*.

8.3. Redes sociais

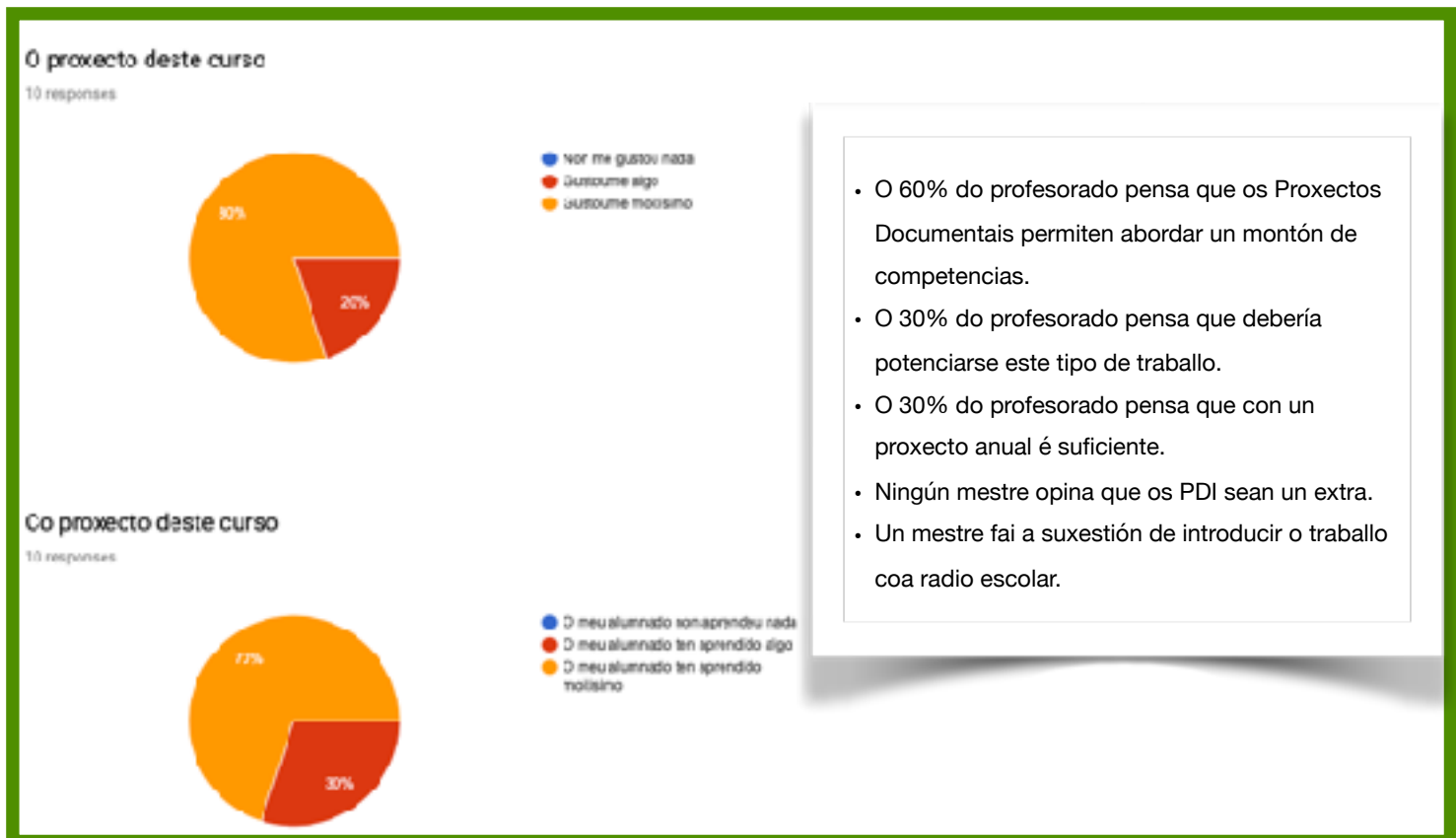
Co ánimo de facilitar a difusión dos nosos traballos e propostas, continuamos publicando nos nosos perfís de [Facebook](#) e outro de [Twitter](#).

9. AVALIACIÓN

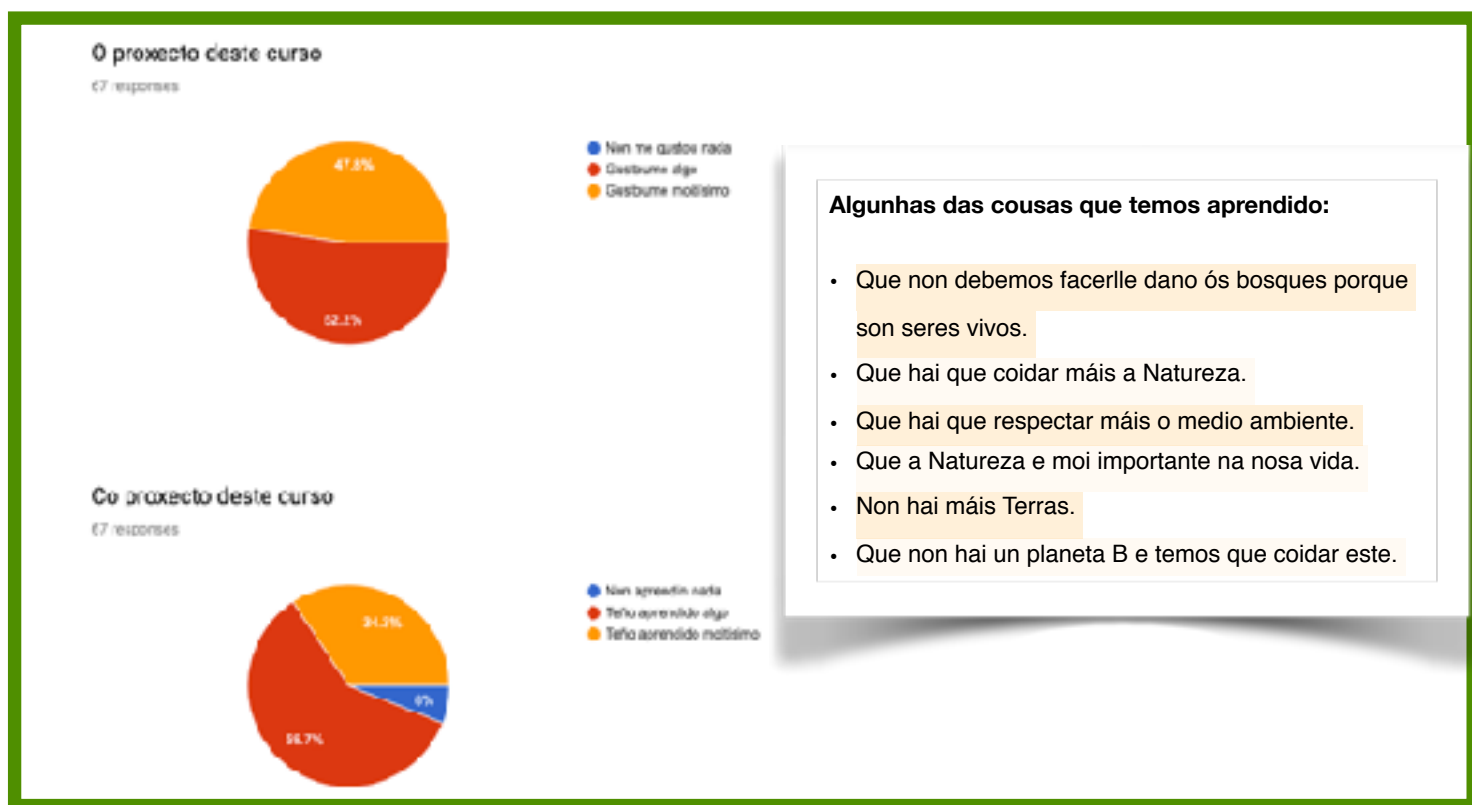
Rematado o PDI, o nivel de satisfacción é moi elevado, pola cantidade de competencias traballadas, pola variedade de contidos tratados e pola implicación da comunidade educativa máis aló das paredes do noso centro.

Sen embargo, o Equipo de Biblioteca quixo ser obxectivo nas súas valoracións, polo que realizou unha **enquisa** final de curso **ós tres grupos da comunidade educativa** (alumnado, profesorado, familias) na que se medía o nivel de satisfacción respecto a temas vencellados co PDI.

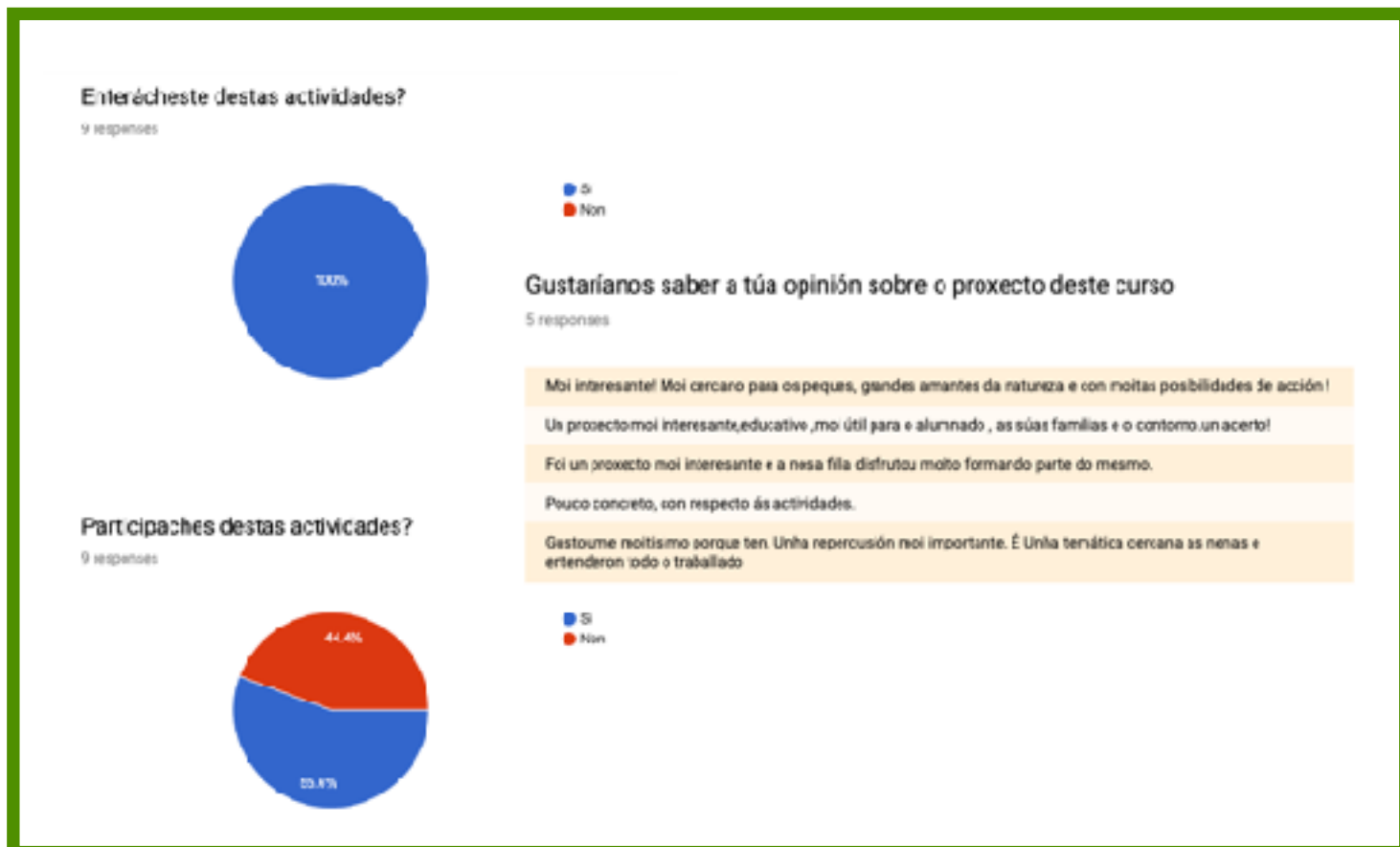
As **opinións do profesorado** foron:

O **alumnado** de 4º, 5º e 6º de Primaria opinou:

Por último, estas son as respostas recibidas das **familias**:

10. FUNCIÓN DA BIBLIOTECA ESCOLAR NO PROCESO

Ó longo deste proceso, a Biblioteca Escolar ten desenvolvido o papel de:

- dinamizadora do PDI;
- animadora das tarefas dos diferentes equipos docentes;
- facilitadora de materiais e recursos;
- difusora das actividades e tarefas desenvolvidas.

Así pois, entendemos que a Biblioteca Escolar converteuse, a través do fomento dun PDI coma este, en lugar privilexiado para fomentar unha innovación educativa baseada no diálogo, no traballo en equipo, na contribución a unha sociedade máis crítica, ética e xusta. Onde todos (mestres, alumnado e familias) temos que aprender e medrar xuntos, formando parte dunha comunidade educativa cun proxecto común e compartido.